

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЩОДО ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ Й КОРПОРАТИВНОЇ ЕТИКИ В КИЇВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА

На виконання пункту 3 статті 41 Закону України «Про освіту» № 2145-19 від 05 вересня 2017 року в межах внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука були затверджені такі документи: «Положення про організацію опитування учасників освітнього процесу та зовнішніх стейкхолдерів у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука» (протокол № 12/22-23 від 01 червня 2023 р.) та «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (нова редакція)» (№ 13/22-23 від 01 червня 2023 р.). Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Академії зокрема передбачає проведення опитування науково-педагогічних працівників (далі – НПП) Академії.

Опитування НПП Академії щодо якості освітнього процесу та дотримання норм академічної доброчесності й корпоративної етики проведено за допомогою Google-форми. Для кожного респондента створено унікальну персональну анкету. Повна анонімність забезпечена наскрізним шифруванням даних про корпоративні облікові записи користувачів, що унеможливило будь-яку їх ідентифікацію.

Опитування НПП Академії тривало з 23 грудня 2023 року по 07 лютого 2024 року. В опитуванні взяли участь **40 НПП Академії**, з-серед яких 12 осіб працюють в Академії менше 2-х років, 3 особи – від 2-х до 5-ти років, 25 осіб – більше 5-ти років. Респондентам було запропоновано відповісти на запитання, згруповані в 6 блоків. Більшість запитань передбачає такі варіанти відповідей: «так», «скоріше так», «скоріше ні», «ні», «важко відповісти». Таке варіювання відповідей від «так» до «ні» дозволяє респондентам не обирати полярні відповіді щодо аспектів, які частково їх задовольняють / не задовольняють.

Блок 1 «Інформаційно-технічне забезпечення освітнього процесу в Академії» містить запитання з підпунктами, що деталізують різні аспекти інформаційного та матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу. Аналіз відповідей показує, що переважно позитивно оцінено безпечність умов праці й навчання («так» – 72,5 %, «скоріше так» – 22,5 %, «скоріше ні» – 5 %), роботу бібліотеки («так» – 72,5 %, «скоріше так» – 25 %, «важко відповісти» – 2,5 %), інформування про події й заходи на офіційних вебресурсах Академії («так» – 80 %, «скоріше так» – 17,5 %, «скоріше ні» – 2,5 %), інформаційну підтримку освітнього процесу («так» – 67,5 %, «скоріше так» – 27,5 %,

«скоріше ні» – 2,5 %, «ні» – 2,5 %), отримання матеріалів щодо ухвал керівних органів Академії («так» – 85 %, «скоріше так» – 10 %, «скоріше ні» – 2,5 %, «ні» – 2,5 %), своєчасність надання графіків освітнього процесу та розкладів занять («так» – 90 %, «скоріше так» – 5 %, «скоріше ні» – 2,5 %, «ні» – 2,5 %). Меншою мірою позитивно оцінено зручність і комфортабельність навчальних приміщень («так» – 55 %, «скоріше так» – 30 %, «скоріше ні» – 7,5 %, «ні» – 5 %, «важко відповісти» – 2,5 %) та доступність необхідного обладнання («так» – 50 %, «скоріше так» – 27,5 %, «скоріше ні» – 10 %, «ні» – 7,5 %, «важко відповісти» – 5 %).



Діаграма 1



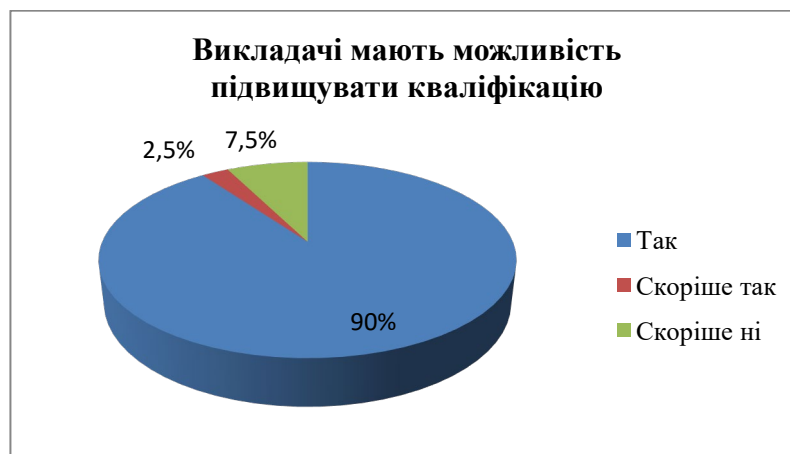
Діаграма 2



Діаграма 3

У Блоці 1 також наявне запитання відкритого типу «**З якими проблемами Ви зіткнулися впродовж I семестру 2023–2024 навчального року щодо організації навчального процесу в Академії?**». Аналіз відповідей демонструє, що 5 респондентів не зіткнулися з проблемами, 22 – не надали відповіді на це запитання, 13 осіб указали на певні проблеми, зокрема: неузгодженість роботи структурних підрозділів Академії, складання графіків сесії та захистів без урахування специфіки навчання, організація навчання студентів дистанційної форми (які перебувають за кордоном), неможливість одночасного проведення занять в офлайн- і онлайн-режимі.

Блок 2 «Умови для професійного та педагогічного розвитку викладачів» містить запитання з підпунктами, що деталізують різні аспекти фахового й педагогічного розвитку НПП. Аналіз відповідей показує, що переважно позитивно оцінено можливість підвищувати кваліфікацію («так» – 90 %, «скоріше так» – 2,5 %, «скоріше ні» – 7,5 %), актуальність тематики пропонованих програм підвищення кваліфікації («так» – 72,5 %, «скоріше так» – 15 %, «скоріше ні» – 5 %, «ні» – 2,5 %, «важко відповісти» – 5 %), проведення загальноакадемічних методичних семінарів («так» – 67,5 %, «скоріше так» – 15 %, «скоріше ні» – 12,5 %, «ні» – 2,5 %, «важко відповісти» – 2,5 %), проведення кафедральних методичних семінарів («так» – 65 %, «скоріше так» – 10 %, «скоріше ні» – 20 %, «ні» – 2,5 %, «важко відповісти» – 2,5 %), можливість НПП брати участь у програмах академічної мобільності («так» – 57,5 %, «скоріше так» – 30 %, «скоріше ні» – 7,5 %, «ні» – 2,5 %, «важко відповісти» – 2,5 %).



Діаграма 4

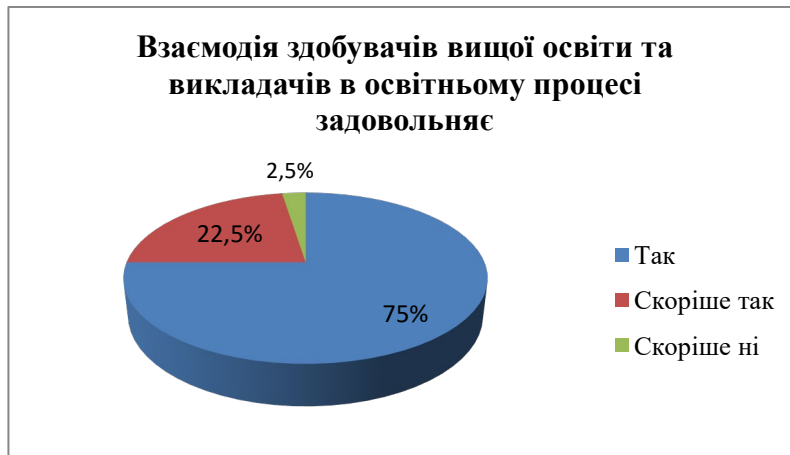


Діаграма 5

У Блоці 2 також наявне запитання відкритого типу *«Які заходи щодо покращення умов професійного та педагогічного розвитку викладачів Ви хотіли б запропонувати?»*. 28 респондентів не надали відповіді на це запитання, 1 особа надала відповідь *«Все влаштовує»*, 11 осіб запропонували зокрема: організування підвищення кваліфікації на базі Академії, школи *«Професійна майстерність викладача»* для новоприбулих НПП, курсів англійської мови в Академії, творчих зустрічей із дизайнерами-практиками, інформування на сайті в розділі *«Працівнику»* про актуальні теми стажувань і підвищення кваліфікації, про новітні вітчизняні й закордонні методики викладання практичних мистецьких дисциплін, воркшопи, семінари з фахових дисциплін від митців, комп'ютерні курси 2D-, 3D-моделювання, візуалізації, книжкового макетування й ін., взаємозв'язок із закладами вищої освіти за подібним фахом тощо.

Блок 3 «Соціально-психологічні умови професійної діяльності» містить запитання з підпунктами, що деталізують різні аспекти, які стосуються соціально-психологічних умов роботи НПП. Аналіз соціально-психологічного клімату в Академії на всіх рівнях показує практично стовідсоткову задоволеність НПП взаємовідносинами між собою («так» – 80 %, «скоріше так» – 20 %), соціально-психологічним кліматом на кафедрах («так» – 87 %, «скоріше так» – 12,5 %), соціально-психологічним кліматом на факультетах («так» – 87,5 %, «скоріше так» – 12,5 %), соціально-психологічним кліматом в Академії загалом («так» – 80 %, «скоріше так» – 20 %), а також можливістю звернутися до адміністрації Академії з різними ініціативами («так» – 90 %, «скоріше так» – 7,5 %, «скоріше ні» – 2,5 %).

Меншою мірою, але здебільшого позитивно оцінено взаємодію здобувачів вищої освіти та викладачів («так» – 75 %, «скоріше так» – 22,5 %, «скоріше ні» – 2,5 %), достатність забезпечення соціальної підтримки НПП профспілковою організацією («так» – 67,5 %, «скоріше так» – 15 %, «скоріше ні» – 10 %, «ні» – 5 %, «важко відповісти» – 2,5 %) та стимулювання діяльності НПП («так» – 67,5 %, «скоріше так» – 12,5 %, «скоріше ні» – 10 %, «ні» – 5 %, «важко відповісти» – 5 %).



Діаграма 6



Діаграма 7



Діаграма 8

У Блоці 3 наявне запитання *«Чи зрозумілою для Вас є процедура врегулювання конфліктних ситуацій у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука?»*, на яке 38 респондентів відповіли «так», 2 – «ні».

Також Блок 3 містить запитання відкритого типу *«Які заходи щодо покращення соціально-психологічних умов професійної діяльності в Академії Ви хотіли б запропонувати?»*, на яке 29 респондентів не надали

відповіді, 1 особа надала відповідь «*Все влаштовує*», 10 осіб запропонували зокрема: організування тренінгів із психологічної підтримки внутрішньо переміщених осіб і родин учасників бойових дій, можливості онлайн-комунікування зі штатним психологом, заходів щодо поширення корпоративної культури з метою формування толерантності й доброзичливості у спілкуванні, покращення стану матеріально-технічної бази Академії, підвищення заробітної плати, преміювання.

Блок 4 «Залученість викладачів до процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» містить:

– запитання «*Чи брали Ви участь у розробці, обговоренні, моніторингу, перегляді освітньої програми (далі – ОП), до реалізації якої Ви залучені?*», на яке 39 респондентів відповіли «так», 1 – «ні»;

– запитання «*Як часто здійснюється перегляд та оновлення ОП в Академії?*», на яке 34 респонденти відповіли «по мірі потреби», 3 – «раз на рік», 3 – «раз на п'ять років»;

– запитання «*Чи практикується оприлюднення проєктів ОП для громадського обговорення за 1 місяць до затвердження?*», на яке 36 респондентів відповіли «так», 4 – «не цікавлюся цим питанням»;

– запитання «*Чи оновлюєте Ви зміст своїх робочих програм та силабусів відповідно до змін в ОП та на основі сучасних практик і наукових досліджень (зокрема власних)?*», на яке 39 респондентів відповіли «так», 1 – «важко відповісти»;

– запитання «*Чи відповідають, на Вашу думку, цілі ОП, до реалізації якої Ви залучені, вимогам ринку?*», на яке 34 респонденти відповіли «так, відповідають», 4 – «частково», 1 – «ні, не відповідають», 1 – «ринок праці не повинен впливати на зміст ОП»;

– запитання «*Чи вважаєте Ви, що залучення роботодавців до розробки та модернізації ОП є необхідним заходом?*», на яке 33 респонденти відповіли «так», 7 – «важко відповісти»;

– запитання «*Чи ознайомлені Ви з результатами опитувань щодо якості освіти, які проводяться в Академії?*», на яке 12 респондентів відповіли «так, результати опитувань надає завідувач кафедри / гарант ОП», 22 – «так, результати опитувань висвітлюють на сайті Академії, в соціальних мережах», 6 – «ні, не ознайомлений із результатами опитувань».

Щодо диференційованого запитання «*Визначте 5 найбільш необхідних, на Вашу думку, складників ОП*», то варіанти відповідей респондентів розподілено в такий спосіб:

27 осіб обрали варіант «Співвідношення теоретичної та практичної частини»;

32 особи – «Зрозумілість мети, цілей і очікуваних результатів вивчення дисциплін»;

усі 40 осіб – «Спрямованість дисциплін на майбутню професію»;

26 осіб – «Обґрунтованість навантаження на студентів (кількість дисциплін на семестр, кількість годин на тиждень аудиторної й самостійної роботи)»;

29 осіб – «Організація наукових і практичних заходів із професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)»;

20 осіб – «Залучення студентів до організації, проведення й участі в наукових заходах»;

8 осіб – «Доступ до програм підготовки, графіків освітнього процесу, розкладів і силабусів дисциплін»;

10 осіб – «Доступ до навчальної та наукової літератури бібліотеки Академії».

Окрім цього, Блок 4 містить 3 запитання відкритого типу:

– на запитання **«Які дисципліни, на Вашу думку, необхідно включити в ОП, до реалізації якої Ви залучені?»** 10 респондентів не подали пропозицій, від 21 – надійшли певні пропозиції:

- до ОП «Графічний дизайн» 7 респондентів запропонували додати такі навчальні дисципліни: «Історія графічного дизайну» / «Історія графічних стилів», «Каліграфія», «3D-графіка та анімація», «Основи фотографії та фотографіки», «Маркетингові стратегії в дизайні», «Моушн-дизайн», «Реклама та авторське право»;

- до ОП «Мистецтво мультимедіа» 1 респондент запропонував додати навчальну дисципліну «Риторика»;

- до ОП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» 4 респонденти запропонували додати такі навчальні дисципліни: «Художня критика», «Проектний менеджмент», «Реставрація та реконструкція історичних форм декоративно-прикладного мистецтва»;

- до ОП «Дизайн» 3 респонденти запропонували додати такі навчальні дисципліни: «Креслення», «3D-моделювання», «Комплексне дизайн-проекування»;

- до ОП «Арттекстиль, вишивка і костюм» 1 респондент запропонував додати навчальну дисципліну «3D-моделювання одягу»;

- до ОП «Мистецтвознавство» 1 респондент запропонував додати навчальну дисципліну «Антропологія»;

- до ОП «Декоративно-прикладне мистецтво» 3 респонденти запропонували додати навчальну дисципліну «Педагогіка».

1 респондент (ОП «Декоративно-прикладне мистецтво») запропонував **«збільшити кількість годин на "Фаховий практикум"»**.

9 респондентів не зрозуміли суті запитання та вказали лише назву ОП, до реалізації якої вони залучені;

– на запитання **«Які дисципліни, на Вашу думку, необхідно виключити з ОП, до реалізації якої Ви залучені?»** 23 респонденти не подали пропозицій, від 3 – надійшли певні пропозиції:

- з ОП «Мистецтвознавство» 2 респонденти запропонували вилучити такі навчальні дисципліни: «Історія дизайну», «Теорії комунікації»;

- з ОП «Дизайн» 1 респондент запропонував вилучити навчальну дисципліну «Рисунок (за професійним спрямуванням)».

1 респондент (ОП «Декоративно-прикладне мистецтво») зазначив, що потрібно вилучити ті «дисципліни, які не читаються успішними практиками».

1 респондент (ОП «Графічний дизайн») зауважив, що спостерігає «завеликий ухил у книжкову графіку».

12 респондентів указали лише назву ОП, до реалізації якої вони залучені;

– на запитання **«Інші пропозиції щодо покращення якості освіти та ОП, до реалізації якої Ви залучені»** 27 респондентів не подали пропозицій, від 13 – надійшли певні пропозиції, а саме: необхідність виділити більше семестрів на вивчення навчальних дисциплін «Каліграфія» / «Шрифт», необхідність державного фінансування ОП та оснащення аудиторій сучасним технічним обладнанням, посилення кореляції робочої програми навчальної дисципліни «Комп'ютерна проектна графіка» із запитамі роботодавців (ОП «Графічний дизайн»); збільшення кількості годин на всі спеціальні навчальні дисципліни (ОП «Декоративно-прикладне мистецтво»); можливість проходити практику на виробництвах (ОП «Арттекстиль, вишивка і костюм»); збільшення на 2 місяці терміну навчання на освітньому рівні «Магістр» (ОП «Дизайн»); залучення гостьових лекторів до викладання спеціальних тем, збільшення кількості перекладної літератури (ОП «Мистецтвознавство»); зменшення кількості здобувачів вищої освіти в академічних групах, залучення здобувачів вищої освіти до міжнародних проєктів, зміна підходу до вибору стейкхолдерів, збільшення кількості годин практичних занять, лімітований розподіл вступників на всі спеціалізації задля збереження останніх.

Блок 5 «Загальна задоволеність внутрішнім забезпеченням якості вищої освіти, методика викладання навчальних дисциплін» містить запитання з підпунктами, що деталізують різні аспекти відповідності методів викладання навчальних дисциплін концепції якості вищої освіти. Відповідь запропоновано обрати з-серед таких варіантів: «абсолютно відповідає», «скоріше відповідає», «скоріше не відповідає», «абсолютно не відповідає», «важко сказати». Аналіз відповідей показує, що респонденти переважно погоджуються з такими твердженнями: **«На початку дисципліни я пояснюю студентам мету цього курсу та чому він включений до ОП»** («абсолютно відповідає» – 90 %, «скоріше відповідає» – 10 %), **«Я коригую програму курсу та підходи до викладання залежно від студентських відгуків на курс»** («абсолютно відповідає» – 70 %, «скоріше відповідає» – 25 %, «скоріше не відповідає» – 2,5 %, «важко сказати» – 2,5 %), **«Для мене важливіше, щоб студенти досягнули потрібних результатів, ніж форма виконання та обсяг роботи»** («абсолютно відповідає» – 50 %, «скоріше відповідає» – 47,5 %, «абсолютно не відповідає» – 2,5 %), **«Я пояснюю критерії оцінювання на початку курсу»** («абсолютно відповідає» – 82,5 %,

«скоріше відповідає» – 17,5 %), «**Я надаю відгук на роботи студентів після оголошення оцінок**» («абсолютно відповідає» – 67,5 %, «скоріше відповідає» – 22,5 %, «скоріше не відповідає» – 5 %, «абсолютно не відповідає» – 2,5 %, «важко сказати» – 2,5 %), «**Я надаю рекомендації щодо того, де студенти можуть знайти літературу / навчальні матеріали, необхідні для виконання робіт**» («абсолютно відповідає» – 90 %, «скоріше відповідає» – 10 %). Меншою мірою респонденти погоджуються з твердженням «**Я використовую той самий набір завдань до екзаменаційного перегляду (іспиту, заліку), що був минулого року на цьому самому курсі**» («абсолютно відповідає» – 40 %, «скоріше відповідає» – 37,5 %, «скоріше не відповідає» – 7,5 %, «абсолютно не відповідає» – 15 %).



Діаграма 9



Діаграма 10



Діаграма 11

Блок 5 також містить 3 диференційовані запитання:

– **«Як Ви підтримуєте комунікацію зі студентами в позанавчальний час?»**. Варіанти відповідей респондентів розподілено в такий спосіб:

23 відповіді (26,4 %) – «Студенти можуть звернутися із запитанням через e-mail»;

22 відповіді (25,4 %) – «Маємо чат у соціальній мережі»;

21 відповідь (24,1 %) – «Під час консультаційних годин»;

21 відповідь (24,1 %) – «Студенти можуть заздалегідь домовитися про консультацію у визначені години».



Діаграма 12

Отже, всі різновиди комунікування між НПП та здобувачами вищої освіти застосовуються рівною мірою;

– **«Які механізми та засоби можуть, на Вашу думку, підвищити якість освітнього процесу?»**. Варіанти відповідей респондентів розподілено в такий спосіб:

36 відповідей (25 %) – «Сучасні технології навчання»;

31 відповідь (21,5 %) – «Збільшення кількості практичних занять, у тому числі й залучення фахівців-практиків до викладання»;

20 відповідей (14 %) – «Підтримка та сприяння працевлаштуванню випускників»;

28 відповідей (19,4 %) – «Зміст ОП та її своєчасна модернізація відповідно до вимог ринку»;

28 відповідей (19,4 %) – «Якісний педагогічний / науково-педагогічний персонал»;

1 відповідь (0,7 %) – «Інше (відкрита відповідь)»;



Діаграма 13

– «**Що, на Вашу думку, є причинами неякісної підготовки окремих здобувачів вищої освіти?**». Варіанти відповідей респондентів розподілено в такий спосіб:

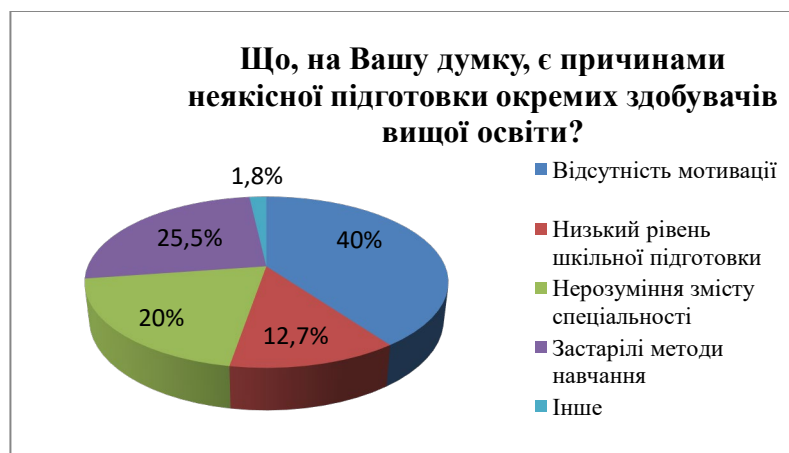
22 відповіді (40 %) – «Відсутність мотивації до навчання в самих здобувачів вищої освіти»;

7 відповідей (12,7 %) – «Низький рівень шкільної підготовки»;

11 відповідей (20 %) – «Нерозуміння змісту обраної спеціальності»;

14 відповідей (25,5 %) – «Застарілі та неефективні методи й технології навчання»;

1 відповідь (1,8 %) – «Інше (відкрита відповідь)».



Діаграма 14

Блок 6 «Академічна доброчесність в Академії» містить диференційоване запитання *«Про які зі складників політики Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука щодо дотримання принципів та правил академічної доброчесності вам відомо?»*. Варіанти відповідей респондентів розподілено в такий спосіб:

38 відповідей (28,4 %) – «Загальне ознайомлення з "Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, аспірантами та здобувачами вищої освіти"»;

38 відповідей (28,4 %) – «Перевірка академічних текстів здобувачів вищої освіти (курскових, дипломних, магістерських, PhD-дисертацій тощо) на плагіат»;

31 відповідь (23,1 %) – «Перевірка академічних текстів науково-педагогічних працівників (докторських дисертацій, монографій, підручників тощо) на плагіат»;

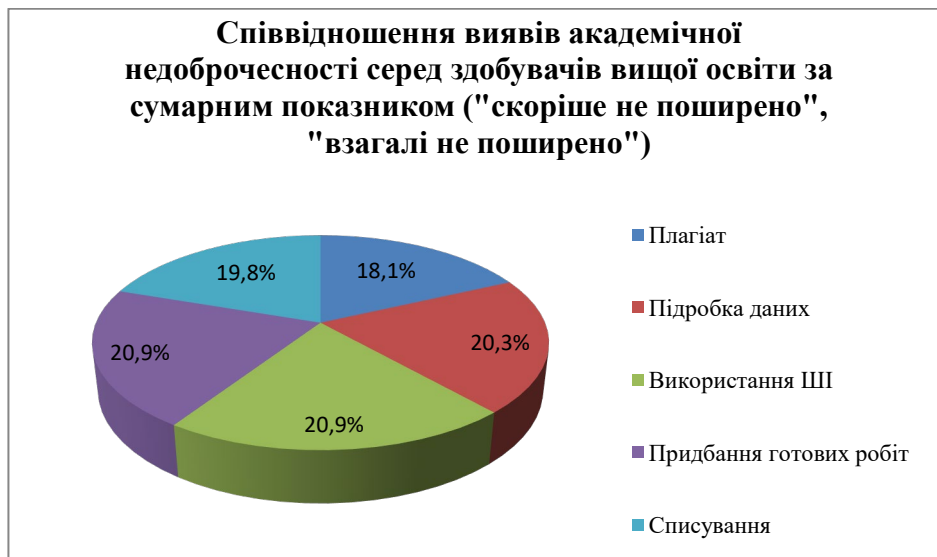
27 відповідей (20,1 %) – «Проведення в Академії циклу лекцій на тему "Академічна доброчесність"».



Діаграма 15

Окрім цього, Блок 6 містить 2 запитання з підпунктами, що деталізують міру потенційної поширеності різних виявів академічної недоброчесності здобувачів вищої освіти та НПП. Відповіді запропоновано обрати з-серед таких варіантів: *«дуже поширено»*, *«скоріше поширено»*, *«скоріше не поширено»*, *«взагалі не поширено»*. Аналіз відповідей показує, що, на думку НПП, серед здобувачів вищої освіти всі вияви академічної недоброчесності є малопоширеними: підробка, підтасування, фальсифікація даних у навчальних роботах (*«скоріше поширено»* – 10 %, *«скоріше не поширено»* – 37,5 %, *«взагалі не поширено»* – 52,5 %), використання штучного інтелекту під час проектування робіт (*«дуже поширено»* – 2,5 %, *«скоріше поширено»* – 5 %, *«скоріше не поширено»* – 52,5 %, *«взагалі не поширено»* – 40 %), придбання готових робіт (курсів, рефератів, проектів, рисунків) (*«дуже поширено»* – 2,5 %, *«скоріше поширено»* – 5 %, *«скоріше не поширено»* – 35 %, *«взагалі не поширено»* – 57,5 %); плагіат у навчальних роботах (*«скоріше поширено»* – 20 %, *«скоріше не поширено»* – 47,5 %, *«взагалі не поширено»* – 32,5 %);

списування зі шпаргалок, смартфонів, планшетів («дуже поширено» – 2,5 %, «скоріше поширено» – 10 %, «скоріше не поширено» – 30 %, «взагалі не поширено» – 57,5 %).



Діаграма 16

Щодо потенційної поширеності різних виявів академічної недоброчесності серед НПП, то, на думку самих НПП, в їхньому середовищі взагалі непоширеними є такі вияви академічної недоброчесності: видавання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін («скоріше поширено» – 2,5 %, «скоріше не поширено» – 30 %, «взагалі не поширено» – 67,5 %), підробка, підтасування, фальсифікація даних в академічних текстах («скоріше не поширено» – 35 %, «взагалі не поширено» – 65 %). Також непоширеними є дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування («скоріше поширено» – 7,5 %, «скоріше не поширено» – 42,5 %, «взагалі не поширено» – 50 %), самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів («дуже поширено» – 2,5 %, «скоріше поширено» – 7,5 %, «скоріше не поширено» – 45 %, «взагалі не поширено» – 45 %) і компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми через копіювання тексту з ряду джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» («дуже поширено» – 2,5 %, «скоріше поширено» – 7,5 %, «скоріше не поширено» – 45 %, «взагалі не поширено» – 45 %). Незначною мірою поширеними є внесення незначних правок у скопійований матеріал (перефразування речень, зміна порядку слів у них тощо) без належного оформлення цитування («дуже поширено» – 2,5 %, «скоріше поширено» – 12,5 %, «скоріше не поширено» – 37,5 %, «взагалі не поширено» – 47,5 %) та представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування («скоріше поширено» – 15 %, «скоріше не поширено» – 47,5 %, «взагалі не поширено» – 37,5 %). Певною мірою поширеним вважається

парафраз – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту («скоріше поширено» – 30 %, «скоріше не поширено» – 45 %, «взагалі не поширено» – 25 %).



Діаграма 17

Завідувач сектора моніторингу

та якості освіти

Дар'я КОЗЛОВСЬКА